

Наталія Матвійчук

Національний університет «Острозька академія», Україна

ПУБЛІЦИСТИКА С. КУРОПАСЯ

Nataliia Matviichuk

The National University of Ostroh Academy, Ukraine

PUBLICISTIC WRITING OF S. KUROPAS

The paper highlights the journalistic legacy of Stepan Kuropas, the representative of the Ukrainian community of the USA, co-organizer of the Organization of the State Rebirth of Ukraine, long-lasting member of the Ukrainian National Association.

The paper attempts to provide quantitative and thematic analysis of scientific articles of S. Kuropas in different periodicals. It is found that the largest unit is the unit dedicated to S. Kuropas' memories. The author of the articles describes his private life and important events, reflections about his activities and their role in the life of the Ukrainian community in the USA. A large number of his articles are devoted to the history of formation and development of the Ukrainian National Association. S. Kuropas also writes about symbolic activity (in his opinion) of famous people, organizations, and periodicals. The political, ideological, cultural, religious, and economic spheres of life of the Ukrainians in the USA are not ignored in his publications. S. Kuropas devotes special attention to the description of life and work of the Ukrainian community in Chicago, which active member he used to be, and also to the establishment and functioning of Soiuzivka (Union formation), to which development were devoted the last years of his life.

Key words: publicistic writing, research, S. Kuropas, Ukrainian community of the USA, Ukrainian National Association

У громадсько-політичній та культурницькій роботі С. Куропася важливе місце посідала публіцистика. Саме із написаних ним статей можемо відстежити його ідеологічні переконання, політичні вподобання, оцінки та ставлення до певних знакових подій та процесів.

Публіцистична спадщина С. Куропася не ставала предметом дослідження науковців, маємо лише рецензійний огляд виданих ним спогадів¹. Відтак, метою статті є кількісно-тематичний аналіз публіцистики С. Куропася, що дасть змогу виокремити головні напрямки, які його цікавили. Зазначимо, що до сьогодні не існує бібліографії публікацій цього громадського діяча, тому спираємося у дослідженні на результати власної евристичної роботи.

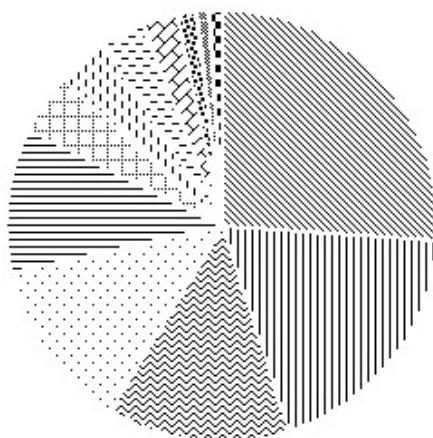
Серед віднайдених статей (418 позицій) С. Куропася у періодичних виданнях: «Свобода», «Самостійна Україна», «Українське життя», «Нова Зоря», «Вісті Комбатанта», альманахах та календарях УНС, 26% складають публікації, котрі можна охарактеризувати, як особисті. До цієї групи варто віднести роздуми автора про свою діяльність, спогади про певні події чи особистості, згадки про подорожі.

Майже 19% публікацій складають статті, що присвячені історії створення та діяльності Українського народного союзу (далі – УНС). УНС був тією організацією, що гуртувала навколо себе українських мігрантів, унапрямуючи та організовуючи їх життя в іншій країні, об'єднуючи українців на місцях в єдину організацію, для досягнення спільних цілей: облаштування гідного життя у США та допомоги у боротьбі за незалежність (згодом розбудова демократії) України. Як провідний діяч УНС, С. Куропась «зсередини» бачив процеси, що відбувалися в організації та житті українських американців в цілому. На думку публіциста, успіх організації був зумовлений вдалим керівництвом на початках діяльності організації. С. Куропась зауважує, що від створення УНС вибрав правильну тактику дій: видання газети «Свобода», що поступово «робила з русинів українців», відкриття шкіл та ліквідацію неграмотності, пізніше – заснування закладів, що давали вищу освіту. Автор статей зауважує, що це був добрий ґрунт для підготовки «нових інтелігентів»,

¹ Див. Яцкевич, Л. (1972). Книжка, яку варто прочитати. *Свобода*, Ч. 67. Нью Джерсі, 2.

що розвивали діяльність УНС¹. Зауважимо, що із розвитком організації, керівників, які, в переважній більшості, були священиками, замінили особи, що не були пов'язані із церквою, мали вищу освіту та уособлювали представників іншої генерації мігрантів.

Кількісний аналіз статей С. Куропаса

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1. Публікації, що характеризуються як рефлексійні (109 статей – 26%).
2. Статті присвячені історії та діяльності УНС (79 статей – 19%).
3. Статті присвячені персональній тематиці (57 статей – 13,5%).
4. Статті, що висвітлюють діяльність різного роду організацій, газет, журналів (54 статті – 13%).
5. Статті присвячені м. Чикаго та українській громаді цього міста (45 статей – 10,8%).
6. Статті, що висвітлюють життя організаційних осередків ОДВУ та ін. організацій, що були створені українськими мігрантами у США (19 статей – 4,5%).
7. Статті присвячені створенню, розвитку та діяльності Союзівки (16 статей – 3,8%).
8. Статті, що висвітлювали історію української громади США (14 статей – 3,3%).
9. Статті присвячені сільськогосподарським темам (11 статей – 2,6%).
10. Статті в яких аналізуються певні світові події (6 статей – 1,4%).
11. Статті, що стосуються економічної тематики (4 статті – 1%).
12. Статті, в яких аналізуються американсько-радянські відносини (4 статті – 1%).

Для підтримання росту та розвитку організації, керівництво УНС було змушене активно пропагувати її ідеї серед українських мігрантів, а також іншого населення США. Переслідуючи мету створення незалежної Української держави та залучення до її реалізації якомога ширшого кола осіб, УНС різними способами поширював інформацію про свою діяльність. С. Куропась зазначає, що за всю історію діяльності УНС, це було одним із пріоритетних завдань організації. Саме з цією метою, наголошується у статтях, було частково профінансовано видання англomовної енциклопедії українознавства. З приводу видання англomовної енциклопедії українознавства А. Драган (активний діяч УНС, редактор «Свободи») зазначав, що з метою поширення правди про Україну, й було започатковано видання цієї праці. А. Драган називає англomовну енциклопедію українознавства найбільшим і найкоштовнішим культурно-видавничим досягненням УНС. Було також засновано «Шкільний фонд в Америці» та Просвітню Комісію, що видала 131,000 примірників книжок. Проте, як пише С. Куропась, не всі читають книги. Тому діяльність УНС була спрямована й на вихід в теле- та радіоефір передач про Україну та українців. Варто зауважити, що вагомий вклад у поширенні інформації про УНС відіграли чисельні статті С. Куропаса.

Важливим для організації було об'єднання та забезпечення українських мігрантів США. Варто зауважити, що функціонування УНС було можливе завдяки сплаті добровільних членських внесків. Кошти спрямовувалися на діяльність організації та потреби членів УНС. Пріоритетним завданням УНС, зазначає С. Куропась було «давати українцям ЗСА та Канади дешеве забезпечення й українське виховання в братньому дусі»².

¹ Куропась, С. (1988). *Спогади з України й 60 років в Америці*. Нью Йорк, Париж, Чикаго.

² Куропась, С. (1968). «Свобода» і Визвольна справа. *Альманах Українського народного Союзу на ювілейний рік 1968*. Джерсі Сіті; Нью Йорк: Свобода, 173-175.

Поступово УНС перетворився на впливову організацію, що об'єднала у своєму складі значну кількість українців США. У статті «Таємниця успіхів і розвою УНСоюзу» (опублікованій 1956 р.) С. Куропась стверджує, що є кілька причин, що сприяли розвитку УНС. На його думку першою причиною є висунуте основоположниками Союзу гасло: «Свобода народам і людині». Другим чинником зросту УНС, на думку С. Куропася, є молодь. Автор статей зазначає, що керівникам УНС вдалося вирішити проблему залучення молоді шляхом створення Ліги Української Молоді Північної Америки, проведення спортивних змагань, видання періодичних видань¹. Варто зауважити, що С. Куропась багаторазово виступав у ролі спонсора та ідейного натхненника вищеперелічених заходів. Третім чинником розвитку УНС С. Куропась називає «тверде слово» Союзу. Він зауважує, що УНС ніколи не змінював проголошених та визначених організацією напрямків діяльності, навіть якщо це йшло на шкоду організації (наводиться приклад проголошення гасла «Ми українці! Русинів ми не цураємося...»), що призвело до втрати кількісного складу членів організації².

Проте, не завжди в УНС простежувався постійний приріст його членів. С. Куропась пише, що в часи депресії в США (1930-1935 рр.) в організації спостерігалася тенденція до чисельного зменшення її членів. Проте, вже на 19 Конвенції УНС (1936 р.) вдалося подолати кризу. Я. Падох зауважує, що після конвенції урядовці констатували збільшення членів УНС до 30,335 осіб³.

Зауважимо, що подібні кризи, зі зменшення кількості учасників організації, УНС переживав кілька разів. У статті в газеті «Свобода» за 1981 р. С. Куропась наголошує на необхідності реформ в УНС. Автор статті констатує значне зниження кількості відділів УНС та членів організації. За час свого функціонування УНС переживав кілька криз, що були пов'язані із зменшенням членів організації. В головному друкованому органі УНС – «Свободі» зустрічаємо статті провідних діячів організації: А. Драгана, М. Куропася, Я. Падоха, І. Флиса та ін., в яких автори пропонують методи подолання цієї проблеми.

Трохи більше 13,5% охоплюють статті, у яких С. Куропась звертається до аналізу діяльності певних осіб. Автор статей характеризує товаришів по військовій службі, політичних та громадських діячів, членів УНС та інших організацій⁴.

Ще майже 13% складають статті, що присвячені висвітленню ролі та діяльності різного роду організацій (не включаючи УНС), газет, журналів. Найвагомішу роль в житті українців у США, С. Куропась відводить «Свободі», наголошуючи на її провідній ролі у «перетворенні» русинів на українців. Безперечно, важко переоцінити роль цієї газети у житті української громади США. «Свобода» від початку створення й донині є провідником українців США у справі збереження власної ідентичності.

10,8% публіцистичного доробку С. Куропася складають статті про політичне, організаційне, культурне, релігійне, економічне життя української громади в Чикаго – одного з найбільших осередків проживання української громади у США. Так, наприклад, якщо УНС С. Куропась називав твердинею українства в Америці, то Чикаго – головною твердинею, на якій побудовано УНС⁵.

Статті, що висвітлюють виникнення та діяльність осередків (переважно УНС та ОДВУ) складають 4,5% (19 статей) публікацій С. Куропася. Тут він знайомить читача із життям української громади в певному населеному пункті, часто звертається до історії формування таких осередків.

3,8% публікацій С. Куропася у періодичних виданнях охоплюють статті, що висвітлюють створення, розвиток та діяльність Союзівки – українського культурного центру, що був утворений при УНС, і мав на меті сприяти збереженню та поширенню української культури; одним із натхненників та активних діячів якої був С. Куропась.

3,3% складають статті, що присвячені історії українців США та їх життю у цій країні. С. Куропась аналізує етапи поселення українців до США. Він зауважує, що відлік можна вести ще

¹ Куропась, С. (1956). Таємниця успіхів і розвою УНСоюзу. *Календар «Свободи» на рік 1956*. Джерсі Сіті; Нью Йорк: Український Народний Союз, 76.

² Куропась, С. (1956). Таємниця успіхів і розвою УНСоюзу. *Календар «Свободи» на рік 1956*. Джерсі Сіті; Нью Йорк: Український Народний Союз, 77.

³ Падох, Я. (1969). УНС у невпинному змаганні за ріст і розвиток. *Українська заморська твердиня: Ювілейний альманах в 75 річчя УНС на 1969 рік*. Джерсі Сіті; Нью Йорк: Свобода, 66-67.

⁴ Куропась, С. (1958). Полковник Євген Коновалець в Америці. *Самостійна Україна, Ч. 15-17 (111-113)*. Нью Йорк, 3-4; Куропась С. (1959). Редактор і виховник. *Календар Свободи на 1959 рік*. Джерсі Сіті: Український Народний Союз, 121-122.

⁵ Куропась, С. (1954). Шікаго – наша твердиня в Америці. *Альманах Українського народного Союзу на 1954 рік*. Джерсі Сіті; Нью Йорк: Свобода, 324-327.

від часів правління Катерини II, що заслала кілька тисяч козаків на Аляску, які лишилися там після продажу Росією останньої. Далі, зазначає С. Куропась був Агапій Гончаренко. Згодом прибула група переселенців з українських земель (Холмщина) у Вісконсин. Проте, говорити про поняття «українець», зауважує автор статей ще не доводиться. Першими мігрантами, що називали себе русинами, стверджує С. Куропась, були лемки з Галичини та Закарпаття¹. Загальновідомими є факти, які свідчать про те, що на початковому етапі міграції осіб з українських земель, їх самоідентифікація зводилася до певної території. Лише згодом у середовищі мігрантів почався процес етнопатриотичного становлення та виділення в окремі етнічні спільноти.

Аналізуючи сучасні йому події, С. Куропась пише, що після прибуття четвертої хвилі мігрантів, посилилася конфронтація серед українців США. Він зауважував, що пересічний українець в діаспорі не знав, на що йдуть кошти, як ведеться боротьба за українську державу. С. Куропась вважав, що допомогти об'єднанню різних течій серед української громади у США мають «важливі імпрези» – відзначення 1000-ліття Хрещення України і Світова Виставка 1992 р. у Сан Франциско². Він зауважував, що відзначення 1000-ліття Хрещення України має спричинитися до побудови патріотизму. Варто підкреслити, що представники українців США усвідомлювали важливість консолідації. Ю. Недужко, досліджуючи діяльність української діаспори по відзначенню 1000-ліття Хрещення України, зауважує, що вагомий внесок у святкування події було зроблено українцями США. Дослідник констатує, що подія сприяла консолідації в середовищі української діаспори, підвищення рівня національної самосвідомості її членів³. Ю. Недужко зауважує, що завдяки проведеній кампанії багато українців вперше визнали своє етнічне походження. Він пише, що протягом міжпереписного періоду 1980-1990 рр. чисельність українців у США збільшилася на 10,7 тис. осіб або на 1,5 %⁴.

Як агроном за освітою, С. Куропась висвітлював сільськогосподарську тематику (2,6% публікацій). Зокрема, ним подавався опис способу ведення фермерських господарств у США та Канаді.

1,4% публікацій складають статті С. Куропася з характеристикою певних світових подій. Він згадував про сподівання українців у США на перемогу Німеччини у Другій світовій війні та звільнення території України, незважаючи на розуміння ними того, що військові дії матимуть згубні наслідки для населення українських земель. Значну увагу С. Куропась також приділяв висвітленню становища українських земель після Другої світової війни, описуючи важке економічне та політичне становище населення, яке спричинено політикою «большевицької влади»⁵. Стосовно українців у США в ці часи, С. Куропась говорив, що на початку Другої світової війни симпатії американських українців були на боці Німеччини. Він згадує, що їх радощам не було меж: «...не стало Польщі, приходить кінець на СССР»⁶. Проте, з відомих нам історичних подій, знаємо, що такі надії не виправдали себе, і як згадував С. Куропась, сприяли тому, що українців вважали колаборантами гітлеризму, а американських українців – «їх прислужниками»⁷. Як наслідок, почалася кампанія проти американських українців. Свідченням цього є публікації в тогочасних американських часописах. Зі вступом США в Другу світову війну, почалися перевірки активних українців. 4 квітня 1941 р. секретарем департаменту Юстиції США було доручено ФБР провести перевірки створених українцями організацій. Не вдалося цього уникнути й С. Куропасю. На «прохання» агентів ФБР він був змушений надати для огляду свою кореспонденцію, книги, документи, і навіть газети.

Статті С. Куропася в періодичних виданнях також відображають неоднозначні процеси та події, що мали місце в політико-ідеологічному житті українців США в 40-80-х рр. XX ст. Варто наголосити на тому, що, як і серед представників членів ОУН на українських землях, так і в США,

¹ Куропась, С. (1954). Шікаго – наша твердиня в Америці. *Альманах Українського народного Союзу на 1954 рік*. Джерсі Сіті; Нью Йорк: Свобода, 324-327.

² Куропась, С. (1984). Бракує лідерів, а забагато нейтральних. *Українське життя*, Ч. 370. Чикаго, 2.

³ Недужко Ю. В. (2002). *Діяльність української діаспори по відзначенню Тисячоліття хрещення Русі-України (к. 70-х - 80-ті рр. XX ст.)*. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.02. Чернівці, 15.

⁴ Недужко Ю. В. (2002). *Діяльність української діаспори по відзначенню Тисячоліття хрещення Русі-України (к. 70-х - 80-ті рр. XX ст.)*. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.02. Чернівці, 16.

⁵ Куропась, С. (1946). «Світ не хоче нас розуміти!». *Свобода*, Ч. 237. Нью Джерсі, 3; Куропась С. (1946). «Шікаговська громада протестує!». *Свобода*, Ч. 238. Нью Джерсі, 3.

⁶ Куропась, С. (1988). *Спогади з України й 60 років в Америці*. Нью Йорк; Париж; Чикаго.

⁷ Куропась, С. (1988). *Спогади з України й 60 років в Америці*. Нью Йорк; Париж; Чикаго.

панував розкол. На тлі історичних подій, що спричинили до розколу в середовищі ОУН, такі ж настрої поширилися й на представників української діаспори. Характерний для цього періоду процес протистояння представників гілок ОУН призводив до написання частково заангажованих та тенденційних статей. Незважаючи на спільність мети – незалежність та соборність України, ідеологічні, тактичні та політичні розбіжності призводили до перманентного протистояння між ОУН (б) та ОУН (м) в США починаючи з 1950-х рр. Прикметно, що відірваність від батьківщини лише сприяла консервації розбіжностей в середовищі мельниківців та бандерівців діаспори¹. Проаналізувавши тогочасні публікації в ЗМІ, очевидним стає факт впливу на їх авторів ідеології певної гілки ОУН, до якої вони належали². Полеміка часто зводилася до образ на ґрунті ідейних і тактичних розходжень, особистої неприязні. Варто зауважити, що досягненню компромісу в спірних питаннях заважав особистий фактор. Із розвитком конфлікту критика окремих дій опонентів переросла у критику самих осіб, які представляли той чи інший табір, та їх роботи загалом³. Варто зауважити, що поступово такі явища стали звичними в українському діаспорному політикумі⁴. Представники емігрантів, здебільшого жили спогадами про минуле, що не сприяло консолідації⁵. Із аналізу статей С. Куропаса чітко простежуємо його прихильність до ОУН (м) і, відповідно, його статті присвячені показу правильності дій цієї гілки ОУН у США.

Першопочатково, перебуваючи в США, та будучи прихильником поглядів Є. Коновальця, С. Куропась піддавав критиці діяльність гетьманців⁶. Після розколу в ОУН, приєднавшись до мельниківського крила ОУН, С. Куропась активно починає критикувати діяльність членів ОУН (б). С. Куропась саме бандерівців звинувачував у «розвалі» Українського Конгресового Комітету Америки, що відбувся на XIII конгресі організації. Автор статей також піддав критиці діяльність Антибільшовицького Блоку Народів, та його очільника – Я. Стецька.

Майже 1 % охоплюють публікації на економічну тематику. Попри невелику кількість статей, що присвячені економічним питанням, С. Куропась розглядав важливі аспекти цієї сфери життя українців США. Він виступав за створення українського банку, головними завданнями якого мало стати розвиток торгівлі між США та українськими землями, закликав до створення в банку окремих відділів, що мали інформувати про продукцію, що вироблялася на українських територіях та заохочувати владні структури США до її закупівлі, а також, займатися постачанням, переважно сільськогосподарської техніки, до українських територій⁷.

Такий же відсоток складають статті, що характеризують американсько-радянські відносини. В період чергового посилення конфронтації між США та СРСР, С. Куропась публікує статтю, в якій аналізує дії сторін, зазначаючи, що США не мають чітко виробленої стратегії дій, відбувається накопичення озброєнь.

Підсумовуючи, зауважимо, що аналіз публіцистики С. Куропаса дав змогу дослідити його політико-ідеологічні погляди, бачення та оцінки певних подій, явищ, процесів, ролі історичних осіб. Було встановлено, що тематичне спрямування статей С. Куропаса в періодичних виданнях охоплює сфери політичного, ідеологічного, економічного, соціального та культурного життя. Статті С. Куропаса присвячені історії переселення мігрантів з українських земель до США, діяльності УНС та його відділів, висвітленню культурного, духовного, економічного та політичного життя української громади США. Із публіцистики С. Куропаса простежується його відданість справі розбудови УНС (було виявлено, що в своїх статтях С. Куропась постійно закликав до приєднання в ряди членів УНС, цю організацію він вважав основою життя українців у США), розвитку життя української громади Чикаго. Аналіз статей С. Куропаса дав змогу чітко простежити його

¹ Бондаренко, К. Блиск і злидні українського націоналізму.

<http://gazeta.dt.ua/POLITICS/blisk_i_zlidni_ukrayinskogo_natsionalizmu.html> (2017, лютий, 09).

² Демидов, С.Ю. (2004). *Історіографія історії Української Повстанської армії*. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни». Львів, 4.

³ Гривул, Т. (2004). До питання конфлікту в ОУН 1940-1941 рр. *Український визвольний рух*, Зб. 3. Львів, 162.

⁴ Гуцуляк, І. Організації українських націоналістів після Другої світової війни (ідеологічний аспект).

<<http://oun-ura.national.org.ua/articles/hutsulak.html>> (2017, лютий, 10).

⁵ Кентій, А. (1998). *Нариси історії Організації Українських Націоналістів (1929-1941 рр.)*. Київ: Інститут історії України НАН України, 27.

⁶ Куропась, С. (1939). Не треба писати про гетьманців. *Свобода*, Ч. 216. Нью Джерсі, 4.

⁷ Куропась, С. (1928). До справи заснування українського банку в Нью Йорку. *Свобода*, Ч. 93. Нью Джерсі, 3.

приналежність до ОУН (м) та пояснити відстоювання інтересів саме цієї гілки організації. Варто зауважити, що С. Куropас не був професійним журналістом. Його активність в написанні статей у періодичних виданнях, швидше всього, можна пояснити активною громадською та політичною позицією у суспільстві; бажанням донести читачу свою політичну позицію, ідейні переконання, відстоювати свої погляди.

References:

1. Bondarenko, K. *Blysk i zlydni ukrayinskoho natsionalizmu* [The shine and poverty of the Ukrainian nationalism]. <http://gazeta.dt.ua/POLITICS/blisk_i_zlidni_ukrayinskogo_natsionalizmu.html> [in Ukrainian].
2. Demydov, S.Yu. (2004). *Istoriografiya istoriyi Ukrayins'koyi Povstans'koyi armiyi* [Historiography of history of the Ukrainian Insurgent Army]. Avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ist. nauk: spets. 07.00.06 [thesis for PhD degree in History]. Lviv, 4. [in Ukrainian].
3. Hutsulyak, I. *Orhanizatsiyi ukrayins'kykh natsionalistiv pislya Druhoyi svitovoyi viyny (ideolohichnyy aspekt)* [Organization of Ukrainian Nationalists after the Second World War (ideological aspect)]. <<http://oun-upa.national.org.ua/articles/hutsulak.html>> [in Ukrainian].
4. Kentiy, A. (1998). *Narysy istoriyi Orhanizatsiyi Ukrayins'kykh Natsionalistiv (1929-1941 rr.)* [Essays of the Organization History of Ukrainian Nationalists (1929-1941)]. Kyiv: Instytut istoriyi Ukrayiny NAN Ukrayiny, 27. [in Ukrainian].
5. Kuropas, S.(1928). Do spravy zasnuvannya ukrayins'koho banku v Nyu Yorku [About establishing the Ukrainian bank in New York City]. *Svoboda* [Freedom], № 93, 3. [in Ukrainian].
6. Kuropas, S. (1939). Ne treba pysaty pro het'mantsiv [No need to write about hetmantsi]. *Svoboda* [Freedom], №216, 4. [in Ukrainian].
7. Kuropas, S. (1946). «Svit ne khoche nas rozumity!» [«The world does not want to understand us!»]. *Svoboda* [Freedom], no. 237, 3. [in Ukrainian].
8. Kuropas, S. (1946). «Shikahovska hromada protestuye!» [«Chikago community protests!»]. *Svoboda* [Freedom], no. 238, 3. [in Ukrainian].
9. Kuropas, S. (1954). Shikaho – nasha tverdynya v Amerytsi [Chikago – our refuge in America]. *Almanakh Ukrayinskoho narodnoho Soyuzu na 1954 rik* [Almanac of the Ukrainian Nation Association for 1954]. New Jersey, New York: Freedom, 324-327. [in Ukrainian].
10. Kuropas, S. (1956). Tayemnytsi uspikhiv i rozvoyu UNSoyuzu [Secrets of successes and spread of UNA]. *Kalendar «Svobody» na rik 1956* [Calendar «Freedom» for 1956]. New Jersey, New York: Ukrainian Nation Association, 76. [in Ukrainian].
11. Kuropas, S. (1958). Polkovnyk Yevhen Konovalets v Amerytsi [Colonel Eugene Konovalets in America]. *Samostiynna Ukrayina* [Independent Ukraine], no. 15-17 (111-113), 3-4. [in Ukrainian].
12. Kuropas, S. (1959). Redaktor i vykhovnyk [Editor and instructor]. *Kalendar Svobody na 1959 rik* [Calendar of «Freedom» for year 1959]. New Jersey: Ukrainian Nation Association, 121-122. [in Ukrainian].
13. Kuropas, S. (1968). «Svoboda» i Vyzvolna sprava [«Freedom» and liberating case]. *Almanakh Ukrayinskoho narodnoho Soyuzu na yuvileynyy rik 1968* [Almanac of Ukrainian Nation Association for the anniversary year 1968]. New Jersey, New York: Svoboda, 173-175. [in Ukrainian].
14. Kuropas, S. (1984). Brakuye lideriv, a zabahato neytralnykh [There is a lack of leaders, but too many neutrals]. *Ukrayinske zhyttya* [Ukrainian Life], issue. 370, 2. [in Ukrainian].
15. Kuropas, S. (1988). *Spohady z Ukrayiny y 60 rokiv v Amerytsi* [Memories from Ukraine from the point of 60 years in America]. New York, Paris, Chicago. [in Ukrainian].
16. Neduzhko, Yu.V. (2002). *Diyalnist ukrayinskoyi diaspory po vidznachennyu Tysyacholittya khreshchennya Rusy-Ukrayiny (k. 70-kh – 80-ti rr. XX st.)* [Ukrainian diaspora activities to mark the Millennium of the Baptism of Rus-Ukraine (end of the. 70's – 80's. years of the 20th century)]. Avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ist. nauk: spets. 07.00.02 [thesis for PhD degree in History]. Chernivtsi, 15. [in Ukrainian].
17. Padokh, Ya. (1969). UNS u nevpynnomu zmahanni za rist i rozvytok [UNA in relentless competition for growth and development]. *Ukrayinska zamorska tverdynya: Yuvileynyy almanakh v 75 richchya UNS na 1969 rik* [Ukrainian overseas strength: Anniversary of the Almanac dedicated to the 75-th anniversary of UNA for 1969]. New Jersey, New York: Svoboda, 66-67. [in Ukrainian].
18. Yatskevych, L. (1972). Knyzhka, yaku varto prochytaty [Book that is worth reading]. *Svoboda* [Freedom], number. 67, 2. [in Ukrainian].